І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь ...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 186. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 7-го ЖОВТНЯ 1965 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, OCTOBER 7, 1965 No. 186. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Середа, 6 жовтня 1965 року

В АМЕРИЦІ

НАЙВИЩИЙ СУД ЗДА МАЄ ВИРІШИТИ СПРАВУ ЗАКОННОСТИ 14 ПОПРАВКИ ДО КОНСТИТУЦІЇ, яка обов'язує від липня 1868-го року, і яку то справу Найвищий Суд досі відмовлявся розглядати. Цей Суд почав нову сесію і має на своєму порядку знов цю справу. Правники твердять, що Конґрес в липні 1868-го року направду діяв незаконно, проголошуючи за важливу цю поправку, хоч вона не мала більшости двох третих Конґресу. А цієї більшости не було тому, що позбавлено було в червні 1868-го року сенаторського становища сенатора з Ню Джерзі Стоктона, який був би голосував проти 14-ої поправки до Конституції. Сенатор Стоктон мав найбільше голосів в порівнянні з іншими кандидатами, але не мав фактичної більшости. Ніхто не протестує проти цієї поправки, але протест іде проти неформальности в голосуванні.

ПРЕДСТАВНИКИ ДЕРЖАВНОГО ДЕПАРТАМЕНТУ НЕ ВІРЯТЬ ЗАЯВІ КАСТРА В СПРАВІ ҐЕВАРИ, колишнього міністра промислу в уряді кубинського диктатора. Ці самі урядовці Державного Департаменту не вірять в те, щоб зміст листа, який Кастро відчитав в неділю 3-го жовтня, і в якому Ернесто Ґевара мав ще 1-го квітня цього року заявити, що він зрікся кубинського громадянства, зрезиґнував із свого урядового становища та з членства в Комуністичній партії, щоб взяти участь в „битвах" в інших країнах. Один фахівець від кубинських справ заявив, що Ґевара ще й тепер перебуває на Кубі, або що він залишив цю країну в останніх днях, а не в квітні. Але ціла ця справа свідчить про це, що Ґевара не погоджується з політикою і тактикою диктатора Кастра.

ВЛАСНИК НАГОРОДИ НОБЕЛЯ ПРОЄКТУЄ НОВИЙ $20-БІЛЬЙОНОВИЙ ПЛЯН летів до Марса і Юпітера. Д-р Віллард Ф. Ліббі промовляв на річній конференції Американського Товариства Інструментів та запропонував збудувати атомовою енерґією порушуваний космічний корабель, який зможе летіти зі швидкістю 540,000 миль на годину. Такий проєкт можна б здійснити впродовж 10-ох до 15-ох років. Цей космічний корабель завіз би астронавтів за 17 місяців до плянети Юпітер, а до Марса за два тижні. Д-р Ліббі казав: „Коли хочемо летіти до Марса і ще далі, то пальне мусить бути з атомової енерґії, бо хемічні мотори не здійснять наших мрій".

ЛЕТУНСТВО ВИПУСТИЛО НОВИЙ САТЕЛІТ 5-го ЖОВТНЯ з летунської бази Ванденберґ в Каліфорнії. Цей сателіт має різні приладдя, між іншим і на те, щоб досліджувати радіяцію. Сателіт випущено за допомогою далекосяжної ракети Атлас-Д. Сателіт з успіхом вилетів і почав кружляти в орбіті, якої найбільша висота становить 1,300 миль. В цьому сателіті вміщені менші сателіти, які мають досліджувати можливості системи космічної плятформи, яка переводила б наукові досліди в космосі, кружляючи довкола Землі.

ДЕПАРТАМЕНТ ПРАЦІ ПОВІДОМИВ, ЩО В СЕРПНІ ЦЬОГО РОКУ СТРАЙКУВАЛО 222,000 РОБІТНИКІВ, які внаслідок цього не працювали 2,300,000 днів. Страйкова „акція" в серпні цього року збільшилася в порівнянні з попередніми роками. Від січня до серпня 1965 внаслідок страйків втрачено 16,800,000 днів праці, а в тому самому часі в 1964-го року змарновано внаслідок страйків тільки 11,200,000 робітних днів. Число страйкуючих робітників в серпні цього року було найбільше для того місяця, починаючи від 1959-го року.

У СВІТІ

У ПІВДЕННОМУ В'ЄТНАМІ ВДАЛОСЯ КОМУНІСТИЧНИМ партизанам напасти з засідки на малу американську військову стежу вночі з понеділка на вівторок 5 жовтня ц. р. за одну милю від столиці Сайґону. Комуністи всіх вояків або вбили, або поранили. Американське повідомлення не подає докладного числа вояків, що впали жертвою того комуністичного наскоку, але такі стежі не мали ніколи більше, як 12 вояків. Бої з комуністичними партизанами йшли на різних відтинках фронту, на північ і на південь від Сайґону та в дельті ріки Меконґ. Згинули три американські летуни.

КОМУНІСТИЧНИЙ КИТАЙ ТВЕРДИТЬ в офіційному повідомленні, що над провінцією Кванзі в Південному Китаї збито американський бомбовик. Китайські комуністи лаються на „нову американську провокацію" і погрожують „відплатою", однак з американського боку стверджено, що не вислано ніодного літака на будь-яку місію над китайський суходіл. Комуно-китайське повідомлення не подає теж ніяких подробиць щодо типу того ніби збитого бомбовика, ані щодо місця, де це сталося, ані щодо долі пільота.

ЖАН МОННЕ ВИСТУПИВ В ОБОРОНІ ідеї З'єднаних держав Европи та проти відродження націоналізму окремих европейських народів. Жан Монне — видатний французький економіст і дипломат, батько і колишній президент Стально-вугільної Спільноти, яка була першим ступнем до створення Спільного Господарського Ринку. Монне виголосив промову в Мец з нагоди перших роковин смерти французького прем'єра і міністра закордонних справ Роберта Шумана, якого він назвав „добрим французом, добрим лотринцем і добрим европейцем". Вістря промови Монне зверталось насправді проти президента де Голля.

В ЗАХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ ВСЕ ЩЕ НЕ СТВОРЕНО нового уряду, бо не закінчились переговори між Християнсько-демократичною партією канцлера Людвіґа Ергарда, яка здобула 245 мандатів, і Партією Вільних демократів, яка має 49 мандатів, щодо урядової і парляментарної коаліції. Соціял-демократи мають 202 мандати. Ліберальні вільні демократи ставлять вимоги господарського і закордонно - політичного, а також персонального характеру, на які не можуть погодитись кнсервативні християнські демократи та, ще більше, їхні баварські співпартійці з Християнсько-суспільної Унії.

ІНДІЯ, ЯКА ЩЕ НЕДАВНО ГОСТРО ЗАСУДЖУВАЛА само існування атомової зброї, приступила тихцем до творення власної атомової бомби — твердить західня преса. Вплинула на це остання війна з Пакістаном і, ще більше, нова загроза збоку Комуністичного Китаю, який випродукував вже свої перші атомові бомби.

В БРИТІЙСЬКОМУ ПРОТЕКТОРАТІ АДЕНІ ВІДБУЛИСЬ знову криваві заворушення. Арабські націоналісти демонстрували проти припинення аденської конституції та домагались негайного проголошення самостійности Адену. Військо стріляло до демонстрантів — були один вбитий і кілька ранених. Демонстранти спалили синагогу та жидівську пекарню, як також здемолювали кілька автомобілів, що їх власниками були жиди або індійці.

ПАПА ПАВЛО VI ЗВІТУВАВ ПЕРЕД ВАТИКАНСЬКИМ СОБОРОМ ПРО СВОЮ ПОДОРОЖ ДО НЮ ЙОРКУ

Рим. — Папа Павло VI прилетів до Риму у вівторок після 7½ годинного лету з Ню Йорку, о год. 1 попол. римського часу (в Ню Йорку було тоді 8 год. ранку) і поїхав швидко безпосередньо до собору святого Петра, на засідання пленуму Другого Ватиканського Собору. 68-літній Папа виявляв після своєї 32½ годинної надзвичайно виснажливої подорожі тільки малі познаки втоми: у літаку він спав яких три години, після чого здебільша розмовляв з журналістами у загальній кабіні. У своєму звідомленні до Собору, що його виголосив латинською мовою, Папа заявив, що найбільша загроза для світового миру походить від „браку балянсу між клясами та між державами". Він заявив, що Церква мусить призадуматися, що вона може зробити для добра миру в цій загрозливій ситуації, та закликав всіх католиків посилити свої заходи „для справи миру". Папа заявив, що він виконав місію, яку йому доручив був Собор, щоб передати звернення „про здорові шляхи до миру" та що він стрінувся з „ввічливою й уважливою авдиторією". Він говорив із зворушенням про ентузіястичне прийняття, яке влаштували йому „дорогі і вірні наші діти в тій великій метрополії Америки". „Це була — казав Папа — безумовно дуже коротка подорож і був дуже короткий час для перебування на тому другому континенті, але ціль була вартна спроби: справа світового миру. Ніколи перед тим не провідувано Божого слова перед такою великою авдиторією. І ніколи, зважуюся сказати, не стежено за ним з такою пильною увагою". Папа ствердив, що він зробив „перші відвідини Римського Папи до країни, яку відкрив Христофор Колюмб" та що використав „добру нагоду" для безпосередньої зустрічі „з відповідальними репрезентантами майже кожної країни світу".

ПОВОРОТ ПАПИ-ПРОЧАНИНА. Римляни ентузіястично вітають Папу Павла VI на вулицях Вічного Міста після його повороту з Ню Йорку з його історичної прощі за мир до Об'єднаних Націй.

Підсумки подорожі Папи

Впродовж своєї 32½ годинної подорожі Папа Павло VI: (1) двічі перелітав над Атлантійським океаном, (2) виголосив 10 промов, із них одну велику на Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй та велику проповідь під час Богослужби на стадіоні в Ню Йорку, разом на 10.400 слів, (3) вислав 18 звернень і привітів головам різних держав та народам світу — дальших 4,700 слів, (4) стрінувся особисто з президентом Джансоном та з іншими достойниками і дипломатами, (5) благословив мільйони осіб, зібраних на вулицях, на стадіоні й на Світовій Виставці в Ню Йорку.

Враження у широкому світі

В усіх країнах світу подорож Папи до Ню Йорку була вісткою, що займала в часописах перше місце. Західньо-европейські телевізійні глядачі мали змогу бачити подорож Папи, передавану за посередництвом Телестару. Західні коментатори звертають увагу на окремий позитивний комунікат совєтської аґенції ТАСС, який ствердив „активну участь католиків в благородному ділі відхилення загрози нещастя нової війни". ТАСС твердить, що „за думкою совєтського народу" „політичні і релігійні різниці не повинні бути перешкодою для спільних заходів всіх тих, які ставлять понад усе — збереження миру, як найвищого благословення людства".

У Комуністичному Китаї промовчано ...

В комуно-китайських часописах і радіо не було згадки про подорож Папи до Ню Йорку та про його виступ в Об'єднаних Націях. Більшість невольничих громадян в Комуністичному Китаї, мабуть взагалі не знають, що таке Папа: тамошня комуністична преса не повідомляла ані про смерть Папи Пія XII, ані про вибір, урядування і смерть Папи Івана XXIII, ані про вибір Папи Павла VI. Китайські комуністи ставлять Католицьку Церкву на одну лінію з Америкою, як „ворогів число 1".

Армія в Індонезії вимагає репресій проти комуністів

Джакарта. Невдалий державний переворот в Індонезії, підтримуваний комуністами, але здавлений армією, захитав сильними до того часу впливами тамошньої комуністичної партії і її ватажків. У Дакарті відбулося вуличне віче кругло 5 000 мусульманських і християнських студентів, які голосно вимагали розв'язання комуністичної партії. Сам факт такого віча свідчить про те, що протикомуністичні елементи в Індонезії піднесли голову, відчувши за собою підтримку збоку армії, якій президент Сукарно завдячує тепер своє життя і свою владу. Сукарно скликав засідання повного уряду, яке нараджувалося за закритими дверима, під сильною охороною військових стеж. Комуністичний лідер Д. Н. Айдіт від кінця минулого тижня — зник. Його прізвища не було між 45 членами „Революційної Ради", проголошеної повстанцями, але було там кільканадцять інших відомих комуністів. Віце - прем'єр і міністер закордонних справ Субандріо, що його теж включено між членів Революційної Ради, знаходився під час того військового замаху в Північній Суматрі і буцім-то не знав про переворот та вернувся до столиці і взяв участь у згаданому засіданні уряду. У Джакарті відбувся з усіма військовими почестями похорон убитих бунтарями 6-ох генералів, між ними шефа штабу армії, генерала Ахмада Яні, відомого антикомуніста. Новий шеф штабу, генерал Суґарто, одверто зажадав від президента Сукарно димісіонувати шефа летунства маршала Дані, комунофіла, співвинуватця перевороту і вбивства генералі. На Джаві знайдено тіла 72-ох осіб, що були кревними старшин, льояльних режимові.

КУК вимагає інтервенції в справі колоніяльного становища України

Вінніпеґ, Ман. — Як повідомляє тижневик „Наш Шлях" в числі з 2 жовтня ц. р. Комітет Українців Канади звернувся листом з 16 вересня ц. р. до міністра закордонних справ Канади П. Мартіна, щоб він у своїй промові, яку мав виголосити 24 вересня перед генеральною асамблеєю ОН, порушив справу колоніяльного положення українського народу в системі СССР. Покликуючись на свій меморандум до секретаріяту ОН з листопада 1961 року, КУК стверджує, що в тому відношенні не зайшло від того часу в Україні ніякої зміни на краще. Закінчує КУК своє звернення згадкою про свого відкритого листа до секретаря державного департаменту ЗДА Діна Раска в 1962 році, в якому КУК апелював приглянутися ближче російсько-комуністичному колоніялізмові й проблемі поневолених націй в СССР, бо їх іґнорування не наближує, а віддалює світ від устійнення тривалого миру.

У Міннеаполісі відбулися врочистості відкриття Українського Народного Дому

Міннеаполіс, Мінн. (М. К.). — Велика й добре зорганізована Українська Громада в цьому місті вже має свій Український Народний Дім. Придбали його для вжитку всієї Громади місцеві відділи й Осередки Організації Оборони Чотирьох Свобід України (ООЧСУ), Спілки Української Молоді Америки (СУМА) та Т-ва Українських Студентів ім. Міхновського (ТУСМ). Урочисте відкриття цього дому, що має два поверхи та коштував 46,000 долярів, відбулося в приявності понад 500 осіб минулої неділі, 3-го жовтня, під проводом окремого Комітету, що його очолював д-р Михайло Козак. Благословення дому довершили в українському католицькому обряді о. д-р Кнап, а в українському православному обряді о. прот. Андрій Кість. Урочистості відкриття Дому довершив посадник міста Артур Нафталін, вручивши символічний ключ представникам Управи Дому: Дмитро Мандибур — голова, Михайло Іваськевич та Мирон Крамарчук — члени Управи. Діти тід імені Громади вручили посадникові міста подарунок: примірник Англомовної Енциклопедії Українознавства. Під час урочистостей промовляли: о. монс. Петро Леськів з Шикаґа, демократичний сенатор Юджін МекКарті, а привітання надіслали віце-президент Гюберт Гомфрі, стейтовий сенатор Калайна, сенатор Волтер Мондейл, конґресмени Доналд Фрейзер і Кларк МекҐроґер, президент Міннесотского університету Меридіт Вилсон та багато інших. Програмою врочистостей проводив адв. Володимир Анастазієвський. У другій, мистецькій частині програми виступали місцевий репрезентативний хор „Дніпро", дитячий хор СУМА, Пласту й українських православних шкіл, балет СУМА „Черемош" та мандолінова оркестра Юного СУМА.

Нюаркська Округа УНСоюзу відбула Окружні Збори

Нюарк. — В суботу 25-го вересня 1965 року, тут, в приміщенні місцевої шкільної авдиторії відбулися організаційні збори представників Відділів Округи УНСоюзу Нюарку і околиці, яка обіймає 20 Відділів з кругло 3,000 членів. Зборами проводила президія Округи, а саме її голова Юліян Баранюк, секретар д-р Осип Утриско і касир Василь Салабун. До президії зборів запрошено також місцевого православного пароха, а водночас голову Відділу УНС, о. прот. Миколу Харіщака. Після відкриття зборів головою Ю. Баранюком делеґат Екзекутиви УНСоюзу, гол. секретар Ярослав Падох, виголосив доповідь про сучасний стан УНСоюзу і місцевої округи, а зокрема про всі численні зміни й поліпшення забезпеченевої служби УНСоюзу, введені з 1. липня ц. р., а саме про нові забезпеченеві пляни, зокрема дуже дешеву термінову грамоту, нові аплікації, підвищення віку членів та суми забезпечення, при яких не вимагається від нових членів лікарських оглядин, як також про введення нових вкладок, надрукованих у нововиданій книжці вкладок, які є значно нижчі від раніших вкладок. В дискусії обласний організатор Степан Гавриш підмітив, що в час, коли все дорожчає, вкладки УНСоюзу меншають, хоч при цьому УНСоюз від декількох років постійно підвищує висоту виплачуваної дивіденди членам. С. Гавриш виголосив доповідь про працю місцевої округи, її досягнення та завдання, які слід виконати впродовж найближчих трьох місяців, тобто до кінця цього важливого передконвенційного року. Після живої дискусії, винесено низку резолюцій, в цьому постанову нюаркської округи заняти в цьогорічнім змаганню за першенство всіх союзових округ одне з перших місць.

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН МАЄ В П'ЯТНИЦЮ ПЕРЕЙТИ ОПЕРАЦІЮ ЖОВЧЕВОГО МІХУРА

Вашинґтон. — Президент Джансон у вівторок 5-го жовтня повідомив журналістів про те, що він у п'ятницю 8-го жовтня має перейти операцію жовчевого міхура. Операція відбудеться в шпиталі Фльоти в Бетесді. До шпиталю Президент від'їде в четвер 7-го жовтня. Головним оператором буде 50-річний д-р Джордж Аарон Галленбек, голова операційного відділу в цьому шпиталі і директор Клініки Мейо. Президент виявив, що він порозумівся вже з віце-президентом Гюбертом Г. Гомфрі про заступництво, коли б зайшов якийсь наглий випадок під час того, як він, Президент, буде непритомний в часі операції. Під час цієї наради Президента з віце - президентом присутні були в Білому Домі і всі члени Президентового Кабінету. Президент повідомив журналістів, що він ще 7-го вересня відчув болі в околиці шлунка, коли був на своїй фармі в Тексасі. Він гадав, що болі були внаслідок їжі, але лікар Білого Дому, д-р Джордж Барклі, твердив, що вони є внаслідок недуги жовчевого міхура. Лікар зарядив пересвітлення рентґеном, які потвердили цю діягнозу та ствердили, що жовчевий міхур слабо функціонує. Друге пересвітлення рентґеном переслали родинному лікареві Президента — д-рові Джеймсові Кейнові, який потвердив першу діягнозу, і після цього лікарський консиліюм вирішив, що конечна операція жовчевого міхура. Президент сказав журналістам : „Я обговорив цю справу з віце - президентом, з членами кабінету, із штабом у Білому Домі і з лідерами Конґресу та з генералом Айзенгавером. Я сказав їм, що лікарі передбачають тільки короткий час, в якому я не зможу виконувати своєї звичайної праці". Д-р Галленбек заявив Президентові, що він мусітиме бути в шпиталі від 10 до 14 днів, але додав, що це залежатиме від процесу видужування. Д-р Галленбек сказав репортерам, що операція є малим риском для особи, що є в такому віці, який має Президент (57 років). Він твердив, що після перебуття операції Президент матиме повну здібність виконувати свої важливі функції, хоч він фізично буде втомлений. Не буде більших труднощів із операцією, хоч Президент в 1955-му році терпів на атаку серця — твердив лікар. Кардіолог д-р Дж. Вілліс Гарст гадає, що риск під час операції Президента буде такий сам, як тих осіб, що не переходили недуги серцевої атаки. Він казав: „Не передбачаємо більших труднощів. Очевидно, що ми будемо діяти так обережно, як це тільки можливо". Секретар Білого Дому Білл Моєрс заявив, що Президент не відчував жадних болів після того, як він під час Дня Праці вперше відчув болі в околиці шлунка. При операції Президента будуть, крім згаданих вище лікарів ще й такі: д-р Доналд МекІлрат — хірурґ клініки Мейо, д-р Дейвід Пол Осбурн — хірурґ шпиталю Бетесда і д-р Едвард Дайдієр (Мейо Клініка). Віце - президент Гомфрі прочитав репортерам заяву про те, що Президент обговорив справу можливого заступства з ним і з членами кабінету. „Очевидно, що я буду весь час у Вашинґтоні під час недуги Президента" — казав віце - президент.

Президент Линдон Б. Джансон промовляє біля Статуї Свободи в неділю, 3-го жовтня, після врочистого підписання нового іміґраційного закону.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНІМ СВІТІ

ВІДКРИТТЯ ПАМ'ЯТНИКА ПОЛЯГЛИМ ВОЯКАМ В СТ. КЕТЕРИНС

Ст. Кетеринс, Онтеріо. — У день празника Святої Покрови, покровительки українського війська, в неділю 17 жовтня 1965 року, відбудеться тут святочне відкриття пам'ятника на славу поляглих за Україну і за Канаду вояків українських і канадійської армії. Відкриття пам'ятника відбудеться під почесним патронатом доміняльного президента Канадійського леґіону Ф. Обрехта, акту відкриття довершить генерал армії УНР М. Садовський.

ХІУ НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ КАНАДІЙСЬКОГО НТШ

Торонто. — В суботу і неділю, 9 і 10 жовтня 1965 р., в приміщеннях УНО при 297 Коледж Ст. відбудеться ХІУ Наукова Конференція Канадійського НТШ.

ВЕЧІР МОЛОДИХ ТАЛАНТІВ У НЮ ЙОРКУ

Заходом Секції Дружин Лікарів в Ню Йорку відбудеться в неділю, дня 7-го листопада ц. р. о год. 5. поп. в залі Українського Інституту Америки, 2 Схід 79-та вул. в Ню Йорку „Вечір Молодих Талантів". В програмі: спів, фортепіяно, скрипка і рецитації. Виконавці — талановиті молоді адепти мистецтва. По концерті буде товариська вечірка. Ввесь дохід призначений на добродійні цілі.

УКРАЇНСЬКА КАТОЛИЦЬКА СЕМІНАРІЯ У БРАЗИЛІЇ

Ріо де Жанейро. — Тому 13 років (1952 р.) заходами о. Йосафата Роґи ЧСВВ засновано Семінарію в Прудентополі, Бразилія. З тієї Семінарії вже вийшло 29 василіянських священиків і один світський. Через мури Семінарії св. Йосафата перейшло коло 1000 учнів. Директором Семінарії під сучасну пору є о. Павло Крайчий.

ДОПОВІДЬ В 72-ОМУ ВІДДІЛІ СОЮЗУ УКРАЇНОК

Ню Йорк. — 72-ий Відділ Союзу Українок Америки із Ню Йорку влаштовує тут в середу 6 жовтня ц. р. о год. 8:30 веч. в залі Українського Інституту Америки при 2 Іст 79-та стріт доповідь п-ні Рахелі Віксмен, членки Американського Інституту Парляментаристів. Р. Віксмен працювала донедавна на становищі заст. директора жидівської жіночої організації „Галассаг" в Канаді і була членом-основником такої ж організації у ЗДА.

КОМПОЗИТОР ЮРІЙ ФІЯЛА — ПЕРЕМОЖЕЦЬ В МУЗИЧНОМУ КОНКУРСІ

Монтреаль. — В конкурсі композиторів на музичний твір для виконання в музичному фестивалі піяністів, що відбувся наприкінці місяця червня ц. р. в Монтреалі, перше місце здобув наш талановитий композитор Юрій Фіяла з Монтреалу.

ЄВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Передплата: На рік $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. В Джерзі Сіті і закордоном: На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. Для членів УНСоюзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і money orders виставляти на: "Svoboda".

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Звернення Папи

Напередодні свого виїзду з Риму Папа Павло VI просив кількадесятитисячну масу вірних, що зібрались на площі святого Петра, молитися за успіх його подорожі, яку назвав Він „паломництвом до миру". А прибувши до Ню Йорку Папа заявив: „... Ми прибули з Риму, того міста світу, де оформилися світова імперія і совість світу. Ми прибули з Риму, де міститься центральний осідок тієї релігійної спільноти, яка заснована на тривкій силі, що нею є Католицька Церква. Ми щасливі, що можемо ствердити природну симпатію між цими двома світовими містами і принести вашому світському містові миру привіт і побажання нашого духового міста миру. Один є миром, що походить з землі, другим миром є той, що сходить з неба. А їх зустріч найбільш велична: справедливість і мир цілують одне одного. Хай Господь принесе це для найбільшого добра людства..."

І знову ж та сама нота прозвучала куди виразніше, куди маркантніше в промові Папи на Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй, які він прославляв, як „найбільшу з усіх міжнародних організацій", і на стадіоні, де він відправив Богослужбу в приявності 90.000 народу.

„... Як післанець, якому після довгої дороги вдасться врешті передати довіреного йому листа, — сказав Папа — ми раді цій, хоч як короткій хвилині, що сповнює бажання, плекане в серці впродовж майже 20-ох сторіч... Хай не буде більше війни, хай уже ніколи не буде війни! Мир, це мир, що мусить керувати призначенням народів і всього людства... Небезпека походить не від поступу, не від науки, загроза походить від людини".

Зараз після того, як офіційно проголошено рішення Папи полетіти до Ню Йорку — Він заявив через своїх довірених, що його подорож не буде політичною і що промова в ОН відбігатиме від характеру, прикметного тому теренові. Це виступав лідер 550 мільйонів католиків, що вірять у правди Христової Церкви, вищі, тривкіші й глибші за все те, що здебільша лунає з трибуни Об'єднаних Націй. Колишній архиєпископ, потім кардинал Джованні Баттіста Монтіні ходив від одного робітничого дому до другого, приєднуючи до Церкви вірних, що відстали від неї, піддавшись комуністичній пропаганді. Згодом став він, як Папа Павло VI, паломником-місіонарем — до Святої Землі, до Індії, до північної Італії, врешті до Ню Йорку. Він уже не є „в'язнем Ватикану", а продовжує місію свого великого попередника Івана XXIII — пристосовувати Церкву до новітнього світу. А що в цьому новітньому світі найпершою болячкою є вічна загроза нової війни — то Папа став паломником-місіонарем миру.

Його понеділкове паломництво до скляного палацу ОН не дасть негайного миру. Проблеми Німеччини, Берліну, В'єтнаму, Кашміру, комуністичної експансії, атомового роззброєння — занадто важкі й складні, щоб на їх розв'язання могли вплинути промови, пройняті навіть найглибшою християнською любов'ю. Історичне значення подорожі Папи і його промови в ОН саме у непохитності вірувань Христової Церкви в мир, добро і справедливість — всупереч дійсності, яку створили незрячі люди. Це були перші відвідини Папи в Америці, перший виступ Папи в Об'єднаних Націях, перша зустріч Папи з американським Президентом на американській землі. Це був перший полум'яний заклик до миру, сповнений духовістю і позбавлений світських спонук. І тому це був історичний день, це була історична подія, це був наявний приклад цілому світу, як твориться історію.

Конгрес Українців Канади

Від п'ятниці 8-го жовтня до понеділка 11-го жовтня включно наші брати по той бік ріки св. Лаврентія відбуватимуть у Вінніпеґу свій уже 8-ий з черги Конгрес Українців Канади. Кожний з цих конгресів був, а цей, без сумніву, буде найважливішою подією в житті української національної спільноти в Канаді, як для нас у ЗДА є наші Конгреси Американських Українців. Що більше, кожний Конгрес Українців Канади, як і кожний Конгрес Американських Українців, має відповідний вплив і на загальний стан та розвиток українських спільнот у всіх інших країнах вільного світу, має свій відгомін у багатьох столицях світу і має пряме відношення до змагань українського народу на рідній, не своїй землі. Все це вимагає максимальної уваги до цього Конгресу, за перебігом і вислідом якого цілком певне слідкуватимуть не тільки всі українці, але й їхні приятелі та вороги, зв'язуючи з цим Конгресом свої надії і свої побоювання.

Конгрес Українців Канади, точну програму якого опубліковано в попередньому числі „Свободи", матиме п'ять сесій. По своїй суті він матиме три головні аспекти: урочисто-формальний, канадійсько-український і загальноукраїнський. Очевидно, що нас, українців в Америці, інтересує все, що думають, плянують і роблять українці в Канаді, але найбільше інтересує нас цей останній, загальноукраїнський аспект, бо ми є його частиною. З цієї ділянки передбачається чотири програмові доповіді на такі важливі теми: „Нарід і Церква у співпраці для збереження українства", „За соборну думку українців у діяспорі і в Україні", „Український Світовий Конгрес" та „Визвольна справа України". Доповіді будуть предметом дебат і, очевидно, підставою відповідних резолюцій.

Напередодні цього важливого Конгресу ми бажали б насамперед висловити нашим братам у Канаді якнайсердечніші побажання, щоб цей їх Конгрес увінчався найповнішим успіхом. Українська спільнота в Канаді, хоч і не найбільша чисельно, але найважливіша ролею в своїй країні. Її успіх буде нашим успіхом, успіхом всього українства, як і її невдача була б невдачею українства. Проте, українці в Канаді мають усі об'єктивні передумови на те, щоб справді добитися, в результаті свого Конгресу, нового великого успіху. Вони мають добре зорганізовану спільноту, вони мають кваліфікованих лідерів, мають респект і увагу в своїй країні. Якщо вони виявлять те, що є темою одної із передбачених на Конгресі програмових доповідей, і якщо їхні дебати та винесені постанови будуть справді віддзеркаленням соборної думки української діяспори й України, то успіх їхнього Конгресу для них самих і для всього українства запевнений. Цього в першу чергу й бажаємо цьому Конгресові.

ЗА РІВНІСТЬ, БРАТЕРСТВО І МИР

ЗВЕРНЕННЯ ПАПИ ПАВЛА VI ДО ЛЮДСТВА, ВИГОЛОШЕНЕ ПЕРЕД ГЕНЕРАЛЬНОЮ АСАМБЛЕЄЮ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ В ПОНЕДІЛОК, 4-ГО ЖОВТНЯ 1965.

Розпочинаючи наше звернення до цієї винятковоі світової авдиторії, хочемо подякувати вашому генеральному секретареві У Тантові за вислане ним запрошення, щоб ми відвідали Об'єднані Нації з нагоди 20-их роковин заснування цієї світової установи для справ миру і співпраці між народами усього світу.

Наша подяка також президентові Генеральної Асамблеї Амінторе Фанфані, який вживав таких гарних слів на нашу адресу від першого ж дня свого вибору.

Дякуємо всім вам, приявним тут, за те, що ви так ввічливо привітали мене, і передаємо кожному з вас наше шанобливе й щире привітання. У приязні ви запросили нас і допустили нас на це зібрання: і це є приятель, що оце прибув до вас нині.

Висловлюємо вам нашу сердечну персональну пошану і приносимо її вам від усього Другого Ватиканського Вселенського Собору, який нараджується тепер у Римі і репрезентований тут видатними кардиналами, що супроводять нас для цієї цілі. В їх імені і в нашому власному, кожному з вас зокрема пошана і привіт!

Ця зустріч, як ви це всі розумієте, становить звичайну, але водночас велику хвилину. Вона звичайна, бо маєте перед собою скромну людину, вашого брата, і між усіма вами, репрезентантами суверенних держав, наділеного найменшою владою, якщо ви хочете так на нього дивитися, з маленькою, наче символічною, світською суверенністю, тільки такою, щоб можна було свобідно виконувати свою духову місію, і щоб запевнити всіх тих, які мають діло з ним, що він є незалежний від усіх інших суверенітетів цього світу. —

Але той, що тепер до вас звертається, не має світської влади, ані ніякої амбіції суперничати з вами. Насправді, ми не маємо ніякої просьби й не хочемо порушувати ніякої справи. Маємо тільки бажання висловити і просити згоди на одне: а саме, щоб могти служити вам, скільки це в наших силах, некорисливо, покірливо та з любов'ю.

Це — наша перша заява. Як бачите, вона така проста, що, здається, не має значення для цього збору, який завжди займається найбільш важливими і трудними справами. —

А втім, ми сказали також, і всі тут сьогодні відчують, що це також великий момент. Великий для нас, великий для вас.

Для нас: ви добре знаєте, хто ми такі. Байдуже, яку думку маєте ви про Римського Владику, ви знаєте нашу місію. Ми є носієм звернення для цілого людства. І ми є ним не тільки в нашому власному імені і в імені великої католицької родини, але також усіх тих братів-християн, які поділяють з нами ті самі почуття, що їх ми тут висловлюємо, особливо ті, які так ввічливо заклинали нас бути тут їхнім виразним речником. Як післанець, якому після довгої дороги вдасться, врешті, доставити довіреного йому листа, ми високо оцінюємо щастя цього, хоч і короткого моменту, в якому здійснюється бажання, плекане в серці протягом майже двадцятьох сторіч.

Бож, як ви пригадуєте, ми дуже старі, бо репрезентуємо тут довгу історію; ми святкуємо тут епілог паломництва у пошукуванні розмови з цілим світом, ще від часу, коли дано нам наказ: іди і занеси добру вістку всім народам. Дозвольте ж сказати вам, що ми маємо звернення, радісне звернення, щоб його передати кожному з вас і всім вам.

1) Можемо назвати наше звернення ратифікацією, урочистою моральною ратифікацією цієї високої установи. Це звернення походить з нашого історичного досвіду. Як „експерт у людяності", ми приносимо до цієї установи почуття наших недавніх попередників, усього Католицького Єпископату і наше власне, у глибокому переконанні, що ця організація репрезентує зобов'язуючий шлях, що ним ступає сучасна цивілізація і світовий мир. Говорячи це, ми відчуваємо, що підносимо наш власний голос в імені мертвих і живих. Мертвих, які впали в страхітливих війнах минулого. Живих, які пережили війни, зберігши у своїх серцях засуд проти тих, що спробували б відновити війни. А також тих живих, які виростають повні свіжости й певности себе, — молодь нинішнього покоління, яка слушно мріє про поліпшення людської раси.

І ми підносимо також наш голос в імені бідних, позбавлених будь-якої спадщини, страждущих, голодних і спрагнених справедливости, життьової гідности, свободи, добробуту і поступу. Народи землі звертаються до Об'єднаних Націй, як до останньої надії на згоду і мир. Осмілюємось пред'явити тут, поруч з їхньою даниною честі і надії, також нашу власну данину.

Ось чому цей момент великий також для вас.

2) Ми відчуваємо, що ви вже свідомі цього. Послухайте тепер далі наше звернення. Воно є зверненням добрих побажань на майбутнє. Будівля, яку ви спорудили, ніколи не завалиться; вона мусить бути вдосконалена і достосована до потреб, що їх видвигне світова історія. Ви замаркували стадію в розвитку людського роду, відступу від якої ніколи не можна допустити, але від якої необхідно зробити дальший крок уперед.

Для плюралізму держав, які вже не можуть більше одна одної іґнорувати, ви пропонуєте надзвичайно просту й плідну формулу співіснування. Насамперед, ви визнаєте і відрізняєте одних від других. Ви не встановлюєте існування держав; але ви кожну поодиноку націю кваліфікуєте, чи вона заслуговує на те, щоб засідати в реґулярному конґресі народів. —

Це значить, ви дасте визнання — найвищої етичної і юридичної вартости — кожній суверенній національній спільноті, ґарантуючи їй почесне міжнародне громадянство. Це само по собі є величезною прислугою для справи людства, а саме — для ясного означення та для пошанування національних підданих світової спільноти, для клясифікації їх у юридичному сенсі як таких, що заслуговують на визнання і пошану збоку всіх, з чого вони можуть виводити впорядковану і стабільну систему міжнародного життя.

Ви санкціонуєте великий принцип, що відносинами між народами повинні керувати розсудок, справедливість, закон, переговори, а не сила, не насильство, не страх чи обман. Так мусить бути. Дозвольте поґратулювати вам за виявлену мудрість відкрити цю залю для молодших народів, для тих держав, що недавно здобули незалежність і національну волю. Ця їх приявність є доказом універсальности й великодушности, що одушевляє принципи цієї інституції.

Так мусить бути. Це є наша похвала і наше добре побажання; і — як ви це можете бачити — ми не виносимо їх іззовні; ми виносимо їх знутра, із самого генія вашої інституції.

3) Ваш чартер іде далі, ніж це, і з ним поступає наше звернення. Ви існуєте і дієте, щоб об'єднувати нації, щоб лучити разом держави. Дозвольте на таку іншу формулу: щоб одних зводити з другими. Ви є асоціяцією. Ви є помостом між народами. Ви є сіткою відносин між державами. Ми сказали б, що вашою головною характеристикою є віддзеркалення в дочасній площині, як ним є те, чим Католицька Церква прагне бути з духовій ділянці: єдиною й універсальною. В ідеологічній побудові людства цього на природньому рівні ніщо не перевищує. Вашим покликанням є вчинити братами не тільки деякі, але всі народи. Це справді трудне завдання, але це ваше найшляхетніше завдання. Чи є хто такий, що не бачив би конечности поступового встановлення світового авторитету, який міг би успішно діяти в юридичній і політичній сферах?.

Ми ще раз повторюємо наше добре побажання: завжди вперед! Ми підемо далі і скажемо: старайтеся повернути знову до себе кожного, хто відділився і студіюйте правильні методи для об'єднання у вашому акті братерства, у чесноті тих, що ще цього не поділяють. Робіть так, щоб ті, які ще є назовні, бажали б заслужити довір'я всіх, і тоді будьте великодушні признати їм це довір'я. Ви маєте щастя і честь засідати в цій асамблеї мирної спільноти. Послухайте, що ми скажемо: запевніть, щоб взаємне довір'я, яке вас тут об'єднує і вможливлює вам робити добрі й величні діла, ніколи не було підважене чи зраджене.

4. Властива логіка цього побажання, яке, можна вважати, відноситься до самої структури вашої організації, спонукує нас закінчити його іншими формулами. Отже, нехай ніхто, якщо він є членом вашої унії, не буде вищий від другого; нехай ніхто ніколи не буде понад другим. Це — формула рівности. Ми цілком свідомі, що це треба доповнити оцінкою інших факторів, крім самого членства у вашій інституції, але рівність також належить до її конституції. Ви не є рівні, але тут ви робите себе рівними. Для багатьох з-поміж вас це може бути актом великої чесноти. Дозвольте нам сказати вам, як репрезентантові релігії, що здійснює спасіння через покору свого божественного засновника: люди не можуть бути братами, якщо вони не є покірливі. Гордість, хоч якою законною вона не була б, викликує напруження і боротьбу за престиж, за панування, за колоніялізм, еґоїзм; це значить, що гордість розриває братерство.

5. А тепер наше звернення доходить до свого вершка, що є насамперед, неґативним вершком. Ви очікуєте від нас поширення цього речення, і ми добре здаємо собі справу з його ваги і урочистости: не будьте одні проти одних, ніколи знову, вже ніколи! Бо головно для цієї цілі організація Об'єднаних Націй постала: проти війни, в користь миру! Послухайте ясні слова великого Покійника Джана Кеннеді, що їх промовив він чотири роки тому: „Людство мусить покласти край війні, або війна покладе край людству". Не потрібно багато слів, щоб проголосити цю найвищу мету нашої інституції. Вистачить пригадати, що кров мільйонів людей, що незчисленні і нечувані терпіння і убивства, жахлива руїна санкціонують пакт, що об'єднує вас із присягою, що мусить змінити майбутню історію світу: не сміє вже бути війни! Мир — це є мир, що мусить керувати призначенням народів і всього людського роду.

(Закінчення буде)

ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНИЙ ТАБІР БІЛЯ ХАРКОВА

Поблизу Мерефи, недалеко Харкова розташований інтернаціональний табір студентів, які вчаться в харківських інститутах та в університеті.

„Літературна Україна" з 7 вересня, що подає ці рядки, вміщує світлину кубинського студента Хуана Кінтейро біля яблуні в саду.

В. Мартос

ЧОМУ ДИМІСІОНУВАВ С. ПЕТЛЮРА?

У „Свободі" з 26-го серпня полк. Ф. Филонович, правдиво описавши перебіг бою під Крутами, твердить, нібито „С. Петлюра саме тому й відійшов з Військового Секретаріяту, бо вимагав організації національної армії, а йому перешкоджали в цьому". Полк. Филонович не пише, хто й чим перешкоджав, і не подає джерела, звідки про це можна довідатися; отже кладе пляму на когось цілком недопускальним способом.

Читач зможе подумати, що це могли бути: а) Центральна Рада, б) її українська соціял - демократична фракція або в) Український Генеральний Військовий Комітет. Як постійний член Центральної Ради, свідчу, що, буваючи на засіданнях Центральної Ради та її української соціял - демократичної фракції, членами якої були і я і С. Петлюра, ніколи не чув, щоб на них виносилося рішення, які б могли перешкоджати С. Петлюрі організувати національну армію. Навпаки, чув не раз, як промовці вимагали більшої активности в цій справі.

Я не був членом Українського Генерального Військового Комітету, але, знаючи його учасників, не можу уявити, щоб з його боку могли бути якісь перешкоди; навпаки, він якраз переводив українізацію частин, де був високий відсоток солдатів українського походження.

Генеральне Секретарство Військових Справ було зорганізоване, як і ввесь Генеральний Секретаріят Центральної Ради з 28-го червня 1917 р. (15-го ст. ст.); тож почало діяти в кінці червня. Ще до того діяв Генеральний Військовий Комітет під проводом С. Петлюри. Як Комітетові, так і пізніше Секретарству часто доводилося поборювати величезні труднощі, але не збоку Центральної Ради, а збоку командного складу російської армії та полкових і дивізійних комітетів („зачем отделяться!?").

Якби Центральна Рада була проти творення українського війська, то голова Генерального Секретаріяту В. Винниченко не доповідав би її у своїй декларації 9-го липня (27-го червня ст. ст.): „Завдання Секретаріяту в справах військових є українізація війська як в тилу, так по змозі на фронті" (Д. Дорошенко: „Історія України", т. І. стор. 108); або Центральна Рада такої декларації не прийняла б.

Якби Центральна Рада була проти організації національного війська, то нащо б вона організувала Генеральний Військовий Комітет, а пізніше Генеральне Секретарство Військових Справ? Або нащо б вона посилала делеґацію на об'єднане засідання Київської ради солдатських і робітничих депутатів та депутатів військ Київської військової округи (3. 5. 1917) для захисту новоорганізованого Богданівського Полку? (Дорошенко: „Історія...", т. І, ст. 349). І чому саме В. Винниченко відчитав на цьому зібранні „резолюцію Центральної Ради, яка піддержувала домагання солдатів - богданівців"? (там таки, стор. 350). Таж у цій делеґації було кілька душ, в тім числі й М. Міхновський.

Після домовлення з міністрами російського Тимчасового уряду й опублікування II Універсалу, перешкод збоку урядових чинників стало значно менше, і справа українізації полків пішла швидше, як на фронті, так і в запіллі. Формувалися й спеціяльні батальйони „рятування України" в Києві, Чернігові, Ромодані; С. Петлюра видав спеціяльну відозву, закликаючи охотників „в ім'я оборони України" вступати в ці батальйони. Дякуючи заходам Українського Військового Комітету, тодішній головний командант Південно - Західнього Фронту ген. Корнілов „предложив" (дав наказ) ген. П. Скоропадському українізувати 34-ий корпус, а згідно з проханням С. Петлюри наказав переводити в ті частини, що були призначені до українізації, старшин - українців на заміну старшин не - українців. А з головної Ставки послано телеграму подібного змісту до командантів інших фронтів.

До кінця вересня, тобто за неповні три місяці Військовий Комітет на чолі з С. Петлюрою добився дозволу на організацію в Києві двох українських шкіл для підготови підпрапорщиків, українських відділів при інженерній та артилерійській військових школах, і на українізацію гарматного дивізіону, інженерного полку, організацію українського кулеметного полку і т. д. (Дорошенко, т. І, ст. 370).

Я навмисне беру дані з „Історії" проф. Д. Дорошенка, написаної в дусі, неприхильному й несправедливому до діячів того часу. Але вже цих даних вистачає, щоб бачити, яка тоді провадилася робота, не зважаючи на те, що в той час Центральна Рада мала дуже обмежені кошти. І я ніколи не чув ні від самого Петлюри, ні від кого іншого, щоб хтонебудь ставив йому якісь перешкоди. Все це — вигадки людей, що не встані оцінити значення Центральної Ради.

Зате на засіданнях Малої Ради все частіше було чути нарікання, що організація війська переводиться занадто повільно. С. Петлюрі доводилося виправдуватися й давати обіцянки, що акцію буде прискорено. Але перешкодою була недостача грошей і військових організаторів, що пристосувались би до революційних умов і поборювали большевицьку пропаґанду: „Ми з одного котелка їли", „нас та сама воша гризла", „Центральна Рада — буржуазна, вона вам землі не дасть", „Центральна Рада за фабрикантів і земельних власників", „Центральная Рада — осінос

(Закінчення на стор. 4-ій)

І. М. Новосівський

Володимир Сергій Сас-Залозецький

(1)

Оце недавно вільна преса принесла вістку про смерть сл. п. проф. д-ра Володимира Залозецького — одного з найвидатніших діячів Зеленої Буковини. Особистість д-ра В. Залозецького одна з найбільше динамічних постатей Буковини. Його життя багате в драматичні події, відважні постанови й дії, а понад усе великої відданости українському народові. Як науковець, мистецтвознавець, публіцист, дипломат, політичний і культурно-громадський діяч д-р Залозецький здобув собі в українській спільноті почесне місце.

Володимир Залозецький народився у Чернівцях, 27. 7. 1884 р. у національно мішаній родині: батько — Володимир, українець і греко-католик, довголітній президент лікарської палати, а мати — Софія Пітей, румунського роду й православна, дочка президента Крайового Суду в Чернівцях. Мабуть факт приналежности батьків до різних народностей і віровизнань розвинув у сина почуття особливої толерантности в питанні віровизнання і національности. — І батьки і син виховувалися на німецькій культурі. Багаті батьки не щадили гроша на виховання сина. Ще в молодих літах Володимир опанував — крім німецької — ще й дипломатичну тоді французьку та англійську мови. Але велич і краса української народної культури й мистецтва полонили молодця і допомогли йому скоро віднайти себе, свою національну приналежність і станути в передові лави борців українського народу за його право під сонцем.

Народню і середню освіту закінчив у Чернівцях, а університетські студії проходив на Чернівецькому, Віденському, Мюнхенському і Флорентійському університетах, завершивши їх ступнем доктора прав і доктора філософії з ділянки археології та історії мистецтва, зокрема церковного. І на 26-му році життя він став членом найповажнішої тоді Центральної Комісії для збереження мистецьких та історичних пам'яток у Відні. Ця Комісія опікувалася пам'ятками народів Австрії, а для українців вона була особливо важливою, бо українські пам'ятки були поза всякою державною опікою. По короткому часі д-р Залозецький отримав функцію генерального консерватора пам'яток для ненімецьких провінцій Монархії, а рівночасно стає дорадником архикнязя Франца Фердинанда у справах мистецтва й пам'яток. А в 1913 р. повірено йому відповідальну працю редактора „Записок" цієї Комісії.

Але працювати тут довше не прийшлося. „У Сараєві, — писав д-р Залозецький — вбито й мене, бо я втратив мого великого протектора й приятеля та великого українофіла". [illegible] у Сараєвс[illegible] розпалив світову війну, на яку змобілізовано також д-ра Залозецького. Він попав у московський полон, з якого втік і в другій половині 1917 р. бере активну участь у відбудові Рідної Держави. Стає доцентом Київського університету для німецької і французької мови й літератури.

Большевицько - московська агресія й окупація Києва перервала його педагогічну працю. Він передерся через фронт. Старанням українських патріотів отримав відрядження, як муж довір'я архикн. Вільгельма Вишиваного, до Ген. Штабу австрійських окупаційних військових частин в Одесі, для невтралізування там русофільських впливів і переслідувань свідомих українців. І д-р Залозецький з честю виконав свою делікатну місію, рятуючи від арештів багатьох українських діячів. З Одеси від'їхав до Відня, і там застав його розвал Австрії.

З Відня вернувся на Буковину й включився у вир праці при творенні української державної влади.

Він входить у склад Крайового Комітету Буковинської Делегатури УНРади (ЗУНР). Після переобрання української влади назначено його заступником Президента Правління Буковини, а після відходу О. Поповича до Галичини, він став діючим Президентом цього Правління. На цьому посту він остався аж до приходу на Буковину Румунської Нац. Ради в Чернівцях, щоб у приявності команданта рум. окупаційних військ, ген. Задіка, запротестувати проти окупації української самовизначеної території. Такий протест він склав пізніше і перед англійською військовою місією, яка прибула до Чернівців.

З сотнями свідомих українських діячів попав до румунської тюрми, звідки втік за допомогою приятелів, і тайком дістався до Галичини. Уряд ЗУНР вислав його в дипломатичну місію до Відня для перемов з альянтською т. зв. „Малою місією" у справі достави для Відня харчів і нафти.

Після зради України Польщею й Антантою, д-р Залозецький вернувся на Буковину й там кинувся у вир боротьби за право українського народу. Ми бачимо його в перших рядах у всіх ділянках громадського життя. Він пише статті до газет, інсценізує Шевченкові „Великий льох" і „Гамалію", Франкових „Каменярів", Лесину „Лісову пісню", пише п'єсу „Геній народу", веде своїм коштом неолітичні розкопи над Дністром, організує Український Музей Народовілання у Чернівцях; організує в Українському Народному Домі виставку українського народного мистецтва і т. п.

Але найважливішою була його політична діяльність: створення Української Національної Партії у Румунії, яку він очолював від заснування аж до її розв'язання владою. З її рамени він постійно отримував мандат до Парляменту — як сенатор, а раз як посол до Камери. І гідно репрезентував там українців Румунії, вимагаючи для них конституційних прав та постійно тавруючи безправства, кривди й насильства румунської адміністрації над українським населення. Його безкомпромісове наставлення до румунської окупаційної влади може ілюструвати епізод у королівській палаті в Синаї.

(Далі буде)

Міннеапольці в гостях у Вінніпегу

Вже давно виросла в українській громаді Вінніпегу здорова думка, що в праці для рідної культури та для своєї молоді українців ЗДА та Канади не повинен розмежовувати американсько-канадійський кордон.

Співпраця заіснувала і зростає. Ми вже гостили у Вінніпегу кілька разів доповідачів із Міннеаполісу; була тут виставка посмертної спадщини мистця Степана Луцика і авторський вечір проф. Ол. Грановського із Ст. Полу; пластуни з Міннеаполісу були на таборі в „Українському Парку" у Вінніпегу і наші пластуни їздили на табір у твин-ситських сусідів. Пізнавалися при тій нагоді громадяни, батьки і діти, обговорювалися проблеми і пляни, словом була користь для цих і тих.

Співпраця продовжується і ось черговий її вузол: Гостина солістів, разом з танцювальним гуртком „Черемош", мандоліновою оркестрою та секстетом СУМА з Міннеаполісу у Вінніпегу в суботу 4-го і неділю 5-го вересня 1965, які дали в залі Інституту Просвіти при Арлінгтон - Причард концерт пісні, музики і танцю. Оседок СУМ ім. Лицаря Гасина був господарем. Два дні, — субота і неділя — стояли у Вінніпегу під знаком міннеапольців.

Гості прибули автобусом та кільканадцятьма автами в суботу і господарі привітали їх вечерею та танцями в Авдиторії св. Миколая при МекГрегор - Флора, де веселі розмови, спогади та забава при добрій оркестрі тривали поза північ.

В неділю міннеапольці побували на Богослуженнях в наших церквах та і зокрема в тих, що їх розмалював минулими роками мистець Св. Гординський (Катедра св. Володимира й Ольги, Церква св. Петра й Павла і Православний Собор Прес. Богородиці) та тих, що їх у модерному стилі збудував відомий архітект Радослав Жук, і які є нашими гордощами перед всією Канадою. Оглянули вони також й домівки наших установ, Дім КУК та інші. Малохто з гостей мешкав у готелі, бо вінніпежці раді були їх мати в своїх хатах.

А ввечері велика заля Інституту Просвіти була повнісенька і небагато з прибулих знайшли ще місце. Решта розмістилася під стінами, діти пішли на бальконн а добрих кілька десятків вернулись додому.

Концерт почався. Мабуть найкращим символом його була Маруся Свінціцька, що в народному строю привітала всіх, заповіла перші точки та вже опісля, як милий конференсіє супроводила кожну точку. Перше враження було сильне: Велика група гуцулів біля ватри, — і скільки їх, і які хороші в них строї, і як свобідно почувають себе! Заспівали пісню — і зірвали першу бурю оплесків. Так почався гарний попис танцювального гуртка „Черемош", справно презентуючи точку за точкою, — збірною хлопців і дівчат („Гуцульська коломийка"), юнаками у прегарних строях в „Аркані", сценкою з косарами і коломийкою з приспівами у виконанні молодших. Кожну точку вітали вінніпежці грімкими оплесками. Керівник „Черемошу" Петро Королевич, мусів вичути, що його хлопці і дівчата пописуються добре, — його праця збирала заслужене признання.

Так було і в третій частині, коли „Черемош" показав поетичний хоровід - веснянку „Ой за гаєм" дівчат, зразковий „гопак - дует" дівочої двійки, сольо малого З. Вдовичина, що був водієм у всій молодшій групі і виконав „Чумака", поправно виконано „Катерину" та дві танкові сценки з опери „Запорожець за Дунаєм" з п'єси „Ой не ходи Грицю". Це була справжня ревія нашого народного танку та доказ, що може з нього зробити добрий хореограф типу П. Королевича. Але було в цій третій частині щось нове. Ніби знаючи, що під кінець, хоч і якого доброго, концерту публіка втомлюється, „Черемош" кинув свою останню „карту", — чотирьох танцюристів (Б. Іваськевич, Л. Дудинський, Б. Іванок і М. Гаврилюк). Ця чвірка виконала сама з своїми партнерками та з групою таким буйним темпом свого „Воза", „Трійний гопак", „Гопак - метелиця" і „Запорозький герць", що від цього кружляло в голові — і заля розсаджувала стіни оплесками та вигуками. Додаймо, що „Черемош" має чудові строї, гуцульські, полтавські та козацькі, і з цього погляду мабуть не має конкуренція, а теж добру оркестру під дир. інж. Е. Карп'яка, теж негіршу від танцюристів.

Та міннеапольці не обмежились до самих танців. Вони зручно переплели еволюції свого „Черемоша" виступами двох солісток і дівочого секстету, а цілу другу частину концерту виповнила Мандолінова Оркестра їх СУМА.

У першій частині концерту і в другій виступила насамперед сопрано Зоя Семенець. Тому, що вона вже була у Вінніпегу у програмі подібного концерту три і два роки тому, можна було зробити порівняння: Три роки тому — завдаток на добру співачку, два роки тому — „ріст в гору". Тепер — ні трішки зміни із зовні: Та сама молодеча сильветка. Але тепер це вже було сопрано, що блестить всією красою голосу, вміє його подати, однаково по-мистецьки орудує ним у піянах і фортах, оксамитно в ліриці і блискотливо в народній веселій пісні. „Гандзя" в першій і „Ой казала мені мати" у третій частині концерту були у виконанні такі досконалі, як ліричні „Хустино" та „Нагадай бандуро". І такі ж були оплески залі для неї — міцні і щирі, частина яких належалася і акомпаніяторові О. Левицькому.

Друга солістка, це Оксана Мірза. Її деб'ют у строї Катерини з одноіменної опери Аркаса, з дитиною на руках, зворушив залю до глибини, — ліричнодраматичне сопрано з усіми завдатками на виступ в опері. Сценічно-театральна інтерпретація пісні — повна, часами було враження, що й сама співачка плаче. Але потім побачили ми Оксану Мірзу в тяжкому, з трілерами „Соловейку" та сантиментальній „Хлопче" — і тут був голос, виконання, щирість.

Враження від сольових: Обі наші співачки могли б створити цілий концерт і він був би мистецькою насолодою.

Окрасою концерту був і Дівочий секстет СУМА (І. Вакіряк, С. Ковальчук, О. Лецька, М. Моцьо, Л. Никифорчук, М. Свінціцька) при акомпаніяменті Христі Ленчук. Репертуар наш для таких ансамблів небагатий. Чули ми вже „Білі каштани", „Місяць на небі" та „Дощик", — їх і секстет подав зразково та приємно. Зате нова пісня „Не моргайте, дівчата" була надзвичайна, весела і бурхливо прийнята залею, — доказ, де треба шукати нашій шістці репертуару. Ще кілька подібних пісень і вона зможе додати Міннеаполісові черговий — новий та безкокуренційний козир.

І нарешті Мандолінова Оркестра СУМА з Міннеаполісу. Це не оркестра молоді, яку можна зустріти частіше. Це таки справді оркестра з більш 30 юнаків і юначок, в однакових народних строях, дисциплінованих і задивлених у свого молодого диригента п. Олега Левицького, що добився з ними великого успіху. Шкода, що у програмці концерту не були подані точки цього виступу. Знаємо тільки, що першим був бравурний Сокільський марш, потім чудова в'язанка мелодій, скомпонована так, щоб мандолінова оркестра виявила всю свою красу і, нарешті, українські мелодії. Якщо це композиції чи тільки переоркестрування п. О. Левицького, — то найщиріша гратуляція. Він жив оркестрою, доповнював її виступ своїм сольом на фортепіяні, акомпаніював нею до флейтової партії (це теж унікум, така чудова флейтистка в ансамблі!). Буря оплесків була для оркестрантів і для диригента.

„Черемош" замкнув концерт „Підгірською коломийкою" у виконанні всіх наших милих гостей, що окремо попрощали піснею „На добраніч" Вінніпег, а той зміг їм тільки простягнути китицю квітів, яку п. Петро Королевич негайно ж роздав усім головнішим виконавцям, пару слів признання голови Батьківського Комітету Вінніпегського СУМ п. М. Співака, та голови цього ж СУМ п. Володимира Майковського.

Може справді краще, як громада мала і має великі амбіції, ніж навпаки? — поставили ми запит за останньою, процальною чаркою, нашим гостям, не сміючи і згадувати про обмін Вінніпегу і Міннеаполісу. Бо покищо той обмін — однобічний.

А. К.

Кубанські козаки у Ляс Вегас

Трійка „кубанських козаків" під час виступу на сцені.

Географія зафіксовує, що з розташованою на західньому узбережжі ЗДА Каліфорнією межує Невада, вславлена на ввесь світ своєю пустелею. Невадська пустеля відома не лише тим, що впродовж останніх років на її території часто мають місце підземні атомові експерименти, — в ній знаходиться чудова оаза Ляс Вегас, місто мільйонерів і світова столиця розваг.

Хоч само по собі воно мале, зате дуже привабливе і пишається чудовими готелями, серед яких на чільне місце вибивається мальовнича „Тропікана". До 575 люксусових апартаментів цього готелю треба додати безліч допоміжних будівель та сорокакрову площу, яка оточує їх безліччю найрізноманітніших розваг. А вони поєднуються в одне нерозривне ціле з вічною весною, зливою палючого сонця, відсвіжуючими басейнами та екзотикою масстатичних пальм і казковогарних тропічних квітів.

Наприкінці минулого року в театральному ресторані „Тропікана" відбулася прем'єра нової програми „Фоліс Берже", показ якої триватиме до кінця біжучого року, а може, й довше. Слід підкреслити, що в згаданій програмі, сама підготовка якої коштувала $ 600.000, бере участь 110 осіб (60 жінок і 50 чоловіків), а численні її точки виконуються світової слави ансамблями і артистами.

Мені особливо приємно ствердити присутність серед артистів-зірок славетне Тріо Кубанських Козаків — Василя Коваленка та Миколи й Олександра Кумпанів, які перебувають на американській землі вже понад рік часу.

Програма „Фоліс Берже" має міжнародній характер, і Кубанські Козаки виступають у ній як українці, а їхня українська приналежність наголошується на кожному кроці. Підписавши контракт на цілий час тривання цієї програми, вони дали досі вже понад 500 виступів (по два щодня), а крім того, фільмувалися в Голливуді на телевізійній програмі „Голливуд Паляс" та з'явилися на екрані в березні ц. р.

Очевидно, Кубанські Козаки поступово, але впевнено, починають завойовувати також і західню півкулю, бо американська преса, подаючи докладні дані з їхнього тріюмфального турне довкола світу, з неприхованим захопленням висловлюється про висококлясну артистичну майстерність наших краянів із розлогої Кубані та підкреслює той успіх, яким вони користуються в кожному виступі.

Маємо наглядний доказ того, як непоборний лет степового козацького духа, висловлений з усією енергією Кубанськими Козаками, приносить добре ім'я волелюбної України по цілому світі, а широкі козацькі шаравари, мов розмах дужих орлиних крил, чарують мешканців і відвідувачів Невади і прогагують українську справу в її серці, Ляс Вегас.

МИКОЛА ВЕРЕС

Українець викладає польську мову на Університеті в Альберті

На Альбертському Університеті в Едмонтоні почав працю над магістерським ступнем Василь Ніньовський в ділянці української літератури.

Василь Ніньовський — графік та автор грамоти для президента Айзенгавера з нагоди відкриття пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні. Деканат для „градуантів" та голова Славістичного Відділу доручили В. Ніньовському викладати польську мову в Альбертському Університеті в Едмонтоні в студійному році 1965 - 1966.

Оповідання В. Ніньовського „Пташка скрипалі" була нагороджена другою премією на літературному конкурсі Союзу Українок Канади в Торонті 10-го липня 1965 р.

Василь Ніньовський є членом українського Народного Союзу від 1958-го року.

Н. Н.

● З Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю 8-го жовтня ц. р. відбудеться дискусійний вечір на тлі виставки малярських творів К. Трохименка: „Про мистецьке шукання між фолкльоризмом, суб'єктивізмом і академізмом". Доповідачі: В. Ласовський і А. Малюца. Початок о год. 8 веч.

З концертової залі

Концерт Оксани Брись в Рочестері, Н. Й.

Є в нас не мало добрих мистецьких музичних сил — виконавців інструменталістів як і вокалістів (співаків, так що ж, ширший загал їх не знає, бо нема кому впровадити їх в коло слухачів, дати їм змогу виступати, дати себе пізнати чи почути. Звичайно чуємо нарікання, що публіка не ходить на музичні імпрези, і тому нема для кого їх влаштовувати, але ці нарікання не зовсім оправдані, бо якщо б у нас було кому влаштовувати добрі музичні імпрези, з яких публіка виходила б з повним вдоволенням, тоді сама публіка прийде і на наступну імпрезу і в цей спосіб виховається постійних відвідувачів і слухачів музичних імпрез.

Та біда в тому, що не маємо своїх імпресаріо, чи когось, хто взявся б за те, може не поплатне, але культурне і дуже потрібне діло. Бо де можуть мати змогу представитися публіці вже готові, і ті, що готовляться до служби мистецтву? Хіба на тих, не завжди вдалих, академіях з різних нагод і то тільки у своєму місті?

В останніх роках виявили здоровий підхід для цього питання наші літнискові оселі влаштовуючи виступи різних мистців. Та це відбувається тільки літньою порою.

При такій нагоді вдалося мені бути на концерті співачки п-і Оксани Брись із Міннеаполісу, яка виступала на Союзівці та мабуть і на інших оселях, а у поворотній дорозі „перейняли" її рочестерці і влаштували на „скору руку" концерт у Рочестері 26-го вересня ц. р. Невелика числом, але зацікавлена мистецтвом публіка мала нагоду почути співачку, що співає не тільки голосом, але й душею, яка, виконуючи музичні твори дає можливість слухачам не тільки їх почути, але й переживати. Причиняються до цього і сама поява співачки, і її м'який, ясного тембру сопрановий голос, виразна дикція, гарні динамічні відтіні та вжиття у персонажі оперових арій (Белліні — Норма, Пуччіні — Богема, Верді — Ля форца дель дестіно, Лисенко — Різдвяна ніч, Данькевич — Назар Стодоля) чи тексти пісень: Я. Лопатинського — Горить моє серце, Китастого — меляхолійно-настроєві — Нагадай, бандуро, і Колнекова, Ромберґа Серенада і Гнатишина — Люблю, які то дві останні пісні заспівала співачка на виклик чи прохання публіки. Концерт п-ні О. Брись був для слухачів цікавий ще й тим, що співачка давала короткі пояснення до співаних творів, головно оперних арій, чим нав'язала зразу контакт з публікою.

Симпатична невелика заля Катлер Юніон Рочестерського університету, добре фортепіяно і молода акомпаніяторка панна Таня Гарбер, причинилися також до мистецького успіху цього музичного вечора. По концерті пані із Союзу Українок і публіка щиро дякували співачці за мистецьку насолоду та просили її не забувати про Рочестер в майбутньому.

О. З.

Пластовий Виховний Фонд у Монтреалі

З ініціятиви бл. п. Богдана Мельника створено при Пластовій станиці в Монтреалі „Фонд ім. Богдана Білошевського", — призначений на виховні цілі пластового новацтва, для якого бл. п. Богдан Білошевський так багато працював.

Щоб відзначити численні заслуги бл. п. Богдана Мельника довготривалим пам'ятником, Станична старшина перейменувала тепер вищезгаданий фонд на „Пластовий виховний фонд ім. Б. Білошевського та Б. Мельника" і призначила його на виховні потреби Пласту в Монтреалі.

Одним із способів доповнювання цього фонду мало бути згідно з пляном бл. п. Богдана Мельника складання пожертв на фонд замість квітів на могили покійних пластунів і друзів Пласту.

Тому проситься всіх Пластунів і Приятелів пластової молоді замість квітів на могилу Покійного — пластового сеньйора Богдана Мельника складати свої пожертви на цей фонд, присилаючи їх на адресу:

B. Biloshevsky & B. Melnyk Fund, Plast Ukrainian Youth Association of Canada, 4301 Esplanade Ave., Montreal 18, Que., Canada.

Список осіб, які до цього часу склали свої пожертви на „Пластовий виховний фонд ім. В. Білошевського і Б. Мельника" замість квітів на могилу бл. п. Богдана Мельника (пожертви в долярах). І. Малицька, Торонто 100, Е. Михалевська, Філядельфія 10.75, О. Стулковська, Філя. 10.75, „Канаста Кафе" Монтреал 15.00, по 10 дол. склали: А. Гладилович, М. Граб, Р. Жеребецький, В. Захаркевич, Б. Ковалюк, В. Коваль, Ю. і Л. Левицькі, В. Меренюк, Д. Попадинець, Я. Пришляк, Й. Роніш, М. Світуха, Е. Сенишин, Т. Пархін і В. Яріш (всі з Монтреалю). По 5 дольярів склали: О. Баран, В. Беднарський, В. Бродович, Г. Верига, В. Ганчук - Ляшін (всі з Монтреалу) Гомонко Мотреал, О. Гриняк і К. Келебай по 5 дол. По 5 дол. зложили: Л. Кобринський (Броссар) І. і О. Кучарські (Монтреал), М. Логуш (Монтреал), Б. Лукіяненко Грінфілд Парк, М. Мандрик (Монтреаль), Я. Савка, О. і І. Сеник, Я. Сербин, М. Феник, Я. Чолій Я. Шкляр, всі по 5 дол. Я. Паньків і М. Стрілецька по 3 дол., Р. Бойко, Е. і М. Андрухів, В. Вальків, П. Василюк В. Ватаманюк О. К. Винницький, В. Гірняк, І. Грицай Д. Казанівський, В. Кметик С. Кравчук, О. Кушнір, М. Максимів і В. Мельниченко всі по 2 доляри і М. Гафтар 1 доляр. Разом 416.50 дол.

Станична Пластова Старшина в Монтреалі

Хор Ярослава Барнича з Клівленду співатиме в Торонті, Канада

(зрв) — Пресова Служба Українського Хору ім. Тараса Шевченка з Клівленду, Огайо, повідомляє, що в неділю 24 жовтня прибуває до Торонта, Онтаріо, 120-членний ансамбль цієї української мистецької одиниці в Америці, якою кермує сеньйор українського музичного світу, проф. Ярослав Барнич.

Ансамбль виступатиме у славній залі м. Торонта „Мессей Голл" із власним концертом та сценічною постановкою музичної картини на одну дію П. Ніщинського „Вечерниці", що її лібретто є частиною драми Т. Шевченка „Назар Стодоля". Клівлендський мішаний хор є під сучасну пору одиноким українським мистецьким ансамблем Америки й Канади, який у своїй роботі об'єднує концертовий і сценічний репертуар. Обидві частини гостинного виступу в „Мессей Голл" будуть виконані в супроводі симфонічної професійної оркестри.

За вийнятком арії „До бою" з оперети „Шаріка", що її музику написав композитор Ярослав Барнич, концерт матиме тематично шевченківський характер. Його виразником буде хорально-оркестральна поема Т. Шевченка до музики Л. Ревуцького „Хустина". Солістами цієї репрезентативної точки виступатимуть Шаріка Ордассі-Баранська (сопрано) та Василь Мельничин (тенор).

В програмі цієї 120-хвилинної програми Шаріка Баранська виконає при фортепіяновому супроводі Ірени Заячківської Гаврилюк твори Миколи Лисенка і Кирила Стеценка, а Василь Мельничин, який кінчив музичні студії в Італії, твори сучасного українського композитора, А. Гнатишина з Відня. Разом виконають згадані солісти, як старі співробітники Хору Ярослава Барнича, дует з опери М. Аркаса „Катерина" в супроводі оркестри.

Сценічно-музична картина П. Ніщинського „Вечерниці" з участю Хору та балетної групи Осередку СУМА ім. Б. Хмельницького з Клівленду, Огайо, якою кермує знаменитий, молодий сумівець-хореограф Віктор Богуславський з Полтави, має вже свої традиції великих успіхів в Ню Йорку й Філядельфії восени 1963-го року. В Торонті виступатиме в ролі Хазяйки на вечерницях знову Шаріка Баранська, солістка Метрополітальної Опери Ню Йорку.

21-го листопада 1963 український щоденник „Свобода" писав . . . „ця музична картина втішається не меншою популярністю ніж „Запорожець". Клівлендський Хор виконав її з увагою й любов'ю . . . Віртуозність, особливо чоловіків, безмежна в балетній групі Осередку СУМА в Клівленді . . . Прекрасні, граційні дівчата. Керівник добився експресії наростання . . . Гучні оплески, що вимагали безмежного повторення, були найкращими свідками успіху."

А в дні 3-го грудня 1963 „Свобода" писала . . . "за те наш театр у Львові був би гордий, як би мав . . . чудовий прекрасний хор, балетну групу СУМА . . .

Пам'яті Галини Д. Шулежко

Г. Д. Шулежко померла на 61-му році життя після довгої і тяжкої недуги о год. 6-ій дня в неділю 5-го вересня в шпиталі в Рочестері, Н. Й.

Народилась покійна 30-го березня 1904 року в козацькій родині Дмитра Сепітого в селі Супротивна - Балка, Новосанжарівського району на Полтавщині. Середню і вищу освіту здобула в місті Полтаві і працювала викладачем природничих наук в середніх школах. Вона любила чужих дітей і була незамінимою мамою своїх. Вона старалась прищепити дітям любов до Рідної Церкви, України, українського народу і українських звичаїв.

Прибула покійна до Америки 1960 року. Вона була дуже релігійна і часто під час читання Євангелея, молитов і проповідей проливала сльози. Вона брала участь в церковному і громадському житті. За працю на церковній ниві дістала від Владик декілька Благословенних Грамот. В громадському житті покійну знали як обдаровану красномовством і доручали їй виступати з доповідями. Своїми промовами вона приковувала увагу авдиторії і у відповідні моменти викликала у них сльози на очах.

За час хвороби покійна 3 рази дістала святе Таїнство Причастя, а перед самою смертю — Таїнство маслособорування.

Чин похорону відправив у Рочестері о. прот. М. Чернявський, а після того тіло перевезено до Савт Бавнд Бруку, Н. Дж., де похоронив його о. прот. В. Железівською 9-го вересня.

Покійна залишила в смутку мужа Павла Шулежка — професора Рочестерського Технологічного Інституту, двох синів: Юрія і Павла, двох невісток: Діяну і Ольгу, та трьох внуків: Юліяну, Юрія і Оксану.

За час свого життя покійна пережила багато. Покійну і її батьків переслідувала комуністична влада. Всі її родичі знищені і спочивають в різних містах СССР, а вона лягла на вічний спочинок в найкращій в світі країні волі — Америці. Хай же ж американська земля буде їй легкою!

П. Придніпрянський
Рочестер, Ню Йорк

До українських народних мисткинь в Америці

Союз Українок Америки, який цього року відзначатиме 40-літній ювілей своєї діяльности під час XIV-ої Конвенції СУА в Ню Йорку (26 до 29 листопада ц. р.) плянує влаштувати Виставку Жіночої Творчости, яка покаже також вироби з ділянок народного мистецтва. Плекання народного мистецтва та зберігання українських традицій у ньому, це одне з важливіших завдань СУА, тому і зацікавлення нашого членства в тих ділянках велике.

Виставка Жіночої Творчости в ділянці народного мистецтва буде влаштована в Ню Йорку в Домі Української Культури там, де приміщена Етнографічна Музейна Збірка СУА.

Головна Управа СУА звертається оцим до талановитого українського жіноцтва в Америці із закликом узяти участь у тій виставці та надсилати свої праці з таких ділянок: вишивки, тканини, вибійка (ручні друки), писанки, кераміка, ляльки, дитячі забавки і т. п.

Окрім цього цікаво було б виставити мотиви українського народного орнаменту. До кожного експонату треба прикріпити підпис та час його виконання. Також побажаним є, щоб учасниці надсилали свої світлини та короткий життєпис для архіву народної творчости, що буде заснований при Музейній Збірці СУА.

Всі експонати просимо слати на адресу:

Ukrainian American Institute
2 East 79th Street
New York 21, N.Y.

— для музею СУА, найпізніше до 20 листопада ц. р. Коли б потрібно було ще ближчих пояснень у цій справі, просимо звертатися до Централі СУА на адресу:

Ukrainian National Women's League
4936 N. 13th Street
Philadelphia, Pa. 19141

ЧОМУ ДИМІСІОНУВАВ С. ПЕТЛЮРА?

(Закінчення із сто. 2-ої)

гнездо контрреволюції — всаділа ніж в спину революції" і т. п. А одночасно: „Кидайте фронт, ідьте додому!". Большевики, мавши гроші, підготовляли й розсилали тисячі агітаторів на фронт і в запілля.

Після упадку російського Тимчасового Уряду й проголошення III Універсалу (7-го листопада ст. ст.) організовано нові військові формації: вільне козацтво, курінь галицько - буковинських січових стрільців, студентський курінь і ін. На 29 листопада ст. ст. в Києві було біля 15.000 українського війська. Вночі проти 30-го листопада С. Лазуренко в „Голосі Комбатанта" р. 1959, в ч. 2. подає 25 листопада воно успішно обеззброїло і вивезло з Києва аж у Московщину збольшевичені московські полки в силі понад 15.000 солдатів - великоросів. Але всього того було мало; нарікання не припинялись.

Тепер нам ясно, що ці нарікання були несправедливі. Після захоплення влади большевиками настав повний розклад армії як на фронті, так і в запіллі. Уже від початку листопада утворився, як пише ген. Ол. Греків: „. . . безперервний потік сірої маси, що утратила всяку хіть воювати . . . байдужої до всього на світі, крім однієї вимріяної мети — спішити всіма силами й засобами додому . . ." (Ген. О. Греків: „Весна 1918 року в Україні", збірник „За Державність", стор. 23. Торонто, 1964).

Ця анархія не могла не захопити й українізованої частини. Лише Богданівський, Полуботівський та Гордієнківський полки прибули з фронту до Києва захищати Україну.

Пізніше цей розклад, посилюваний большевицькою пропагандою, вплинув і на українські полки, що були в Києві. Не слід забувати, що ні Колчак, ні Денікин, ні Краснов, ні Корнілов, ні інші генерали не змогли організувати такої армії, що перемогла б большевиків.

Але в той час почалася „протипетлюрівська пропаганда", що закидала йому нездібність. Цілком несправедливо!

Нарешті, в другій половині грудня С. Петлюра заявив на засіданні Ради, що, бачачи незадоволення з вислідів його діяльности, він подає до димісії, щоб дати можливість поставити на своє місце більш відповідну людину. Ні про які перешкоди з чийогонебудь боку він не говорив.

Д. Дорошенко подає, як причину димісії С. Петлюри „постійні непорозуміння між ним і Винниченком" (т. I. ст. 373). Що це — фантазія, видно вже з того, що він не подає, ні в чім полягали ті розходження, ні джерела, звідки він про них довідався. Якби були такі непорозуміння, то Винниченко, переформовуючи кілька разів свій кабінет, взяв би на військового секретаря когось іншого. Після димісії С. Петлюри я провів з ним на розмові цілий вечір (Святвечір), але ніяких нарікань з його боку не почув.

Полк. В. Кедровський, близький співробітник С. Петлюри, в листі до мене з 7 вересня 1965 р. пише, що ні про які перешкоди творенню армії він не чув, і висловлює думку, що причин димісії С. Петлюри було декілька: страшна перевтома, шалена агітація проти нього збоку групи соціялістів - самостійників і навіть збоку М. Порша, товариша Петлюри по партії, який закидав йому нездібність. На думку Кедровського, рішальним чинником в уступленні Петлюри могла бути і „його гостра опозиція проти початку мирових переговорів з Німеччиною".

Збори Відділів УНСоюзу

СУБОТА, 9-го ЖОВТНЯ 1965 р.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Місячні збори членів 204 Відд. ім. А. Гончаренка, о год. 6 веч. в домівці укр. правосл. церкви Всіх Святих, 206 Іст 11-та вул. Просимо всіх довгуючих членів вирівняти залеглі вкладки, щоби не наражуватися на суспенду. — Управа.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Звичайні місячні збори 324 Відд. Т-ва Мир. На порядку дуже важні справи. Просимо вирівняти залеглі вкладки до УНС. — Іван Струк, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Триквартальні збори Б-ва св. Володимира — 130 Відд., о год. 8-ій веч. в приміщенні Укр. Кат. Ветеранів при 33 Іст 7 вул. Перед зборами можна вплатити членські вкладки. На порядку зборів: звіт фін. секр. і Контр. Ком. і інші важні справи. — В. Піх, предс., М. Кравчук, кас., І. Малець, секр.

ТАРЗАН, ч. 5510. Золото і самоцвіти.

— Тільки засуджені злочинці приноситься в жертву божкові - місяця — пояснювала Веле, коли група виходила із святині . . .

— А тепер я вам покажу фантастичну спадщину, яку залишили наші предки.

Жрекиня відкрила старовинні двері . . . І перед ними в кімнаті був розкішний скарб, багатство в золоті та самоцвітах.